
Čím více lidí přede mnou stojí, tím lépe!

Čím více lidí přede mnou stojí, tím lépe!

S doc. PhDr. Miroslavem Popelkou, CSc., ředitelem Ústavu pro archeologii FF UK, jsme se sešli ve dvoře Karolina během Mezinárodního dne archeologie, který letos navštívilo téměř dva tisíce lidí, převážně rodin s dětmi. Doc. Popelka si zájem veřejnosti náležitě užíval. Společně s řadou dalších kolegů patřil k organizátorům celodenního programu, ve kterém napnuli své síly zástupci jedenácti významných pražských archeologických institucí. Tu odpověděl na dotaz, tam si vyzkoušel křesadlo a u stánku s prezentací své alma mater si doslova lebedil. To když si „nenápadně“ vyslechl, jak letošní prváci studující archeologii dokážou erudovaně a s láskou vyprávět přítomným laikům o svém oboru. Chvilku jeho vzácné nečinnosti jsem využila pro krátký rozhovor.

Mohl byste zavzpomínat na své začátky?

Když mi bylo jedenáct, což si přesně pamatuji, řekl jsem si – bude ze mě archeolog. Život plynul a ze mě se archeolog skutečně stal. Ale nikdy jsem si nepředstavoval, že skončím jako vysokoškolský učitel. Míval jsem trému, stud a strach vystupovat před lidmi. Dokonce jsem chtěl na základní, střední i vysoké škole hrát divadlo. Bohužel, tělo to nedalo. Ani rozhovor, který teď s vámi dělám, bych dříve nezvládl. Učit jsem začal před pětácti lety a po dvou nebo třech letech ze mě stres spadl. Dnes si publicitu užívám a vystupování před lidmi mám jako drogu. Čím více lidí přede mnou stojí, tím lépe!

Existuje vůbec ještě nějaká perspektivní lokalita, kde by se dalo začít kopat a „něco“ by se našlo?

Na dvě stě procent ano. Lidé mají mylný pocit, že už je všechno vykopáno, že všechno už bylo prohledáno a objeveno... Dám vám příklad toho, jak se mýlí: v roce 1991 byl v Alpách, ve výšce přes tři tisíce metrů nad mořem nalezen Ötzi – známý muž z ledovce. Nikoho by dříve nenapadlo, že by právě tam někdo takový mohl být. A co když někde poblíž leží další „Ötziové“? Nebo takoví egyptologové, kolik toho v písku našli, nacházejí a ještě najdou. Země by musela být přeoraná jako zahrádka, ale to není a chvíli ještě nebude. Takže pořád zůstává spousta práce s objevováním, která čeká na další generace...

Zůstanete v zemi i po nás něco zajímavého?

Myslíte hrady a zámky nebo zříceniny hradů? Jsou to kulturní památky staré pár století, které se snažíme udržovat a opravovat. Co já vím, jak dlouho bude jejich rozpad trvat. Horší je představa, jaké to bude s panelovými sídlišti. Jejich původní životnost měla být zhruba sedmdesát let, ale potřeba zajištění bydlení pro většinu z nás vedla k jejich repasování, které jim životnost dále prodlužuje. Až se to jednou rozsype a spadne, vzniknou hromady betonových sutin s ocelovými armaturami a všim tím harampádím. A když připustíme, že skoro každý má doma něco starého, budou mít archeologové značné problémy s datováním.

Má docent Popelka profesní sen, co by chtěl ještě zažít, objevit?

Pro mě je radost, když mohu zažít akce, kdy prezentuji své objevy a práci veřejnosti. Třeba právě prostřednictvím Mezinárodního dne archeologie. Upřímně, tuto potřebu nemají všichni archeologové, mnozí dávají přednost psaní odborné stati. Pro mě je dnes stejně důležité napsat článek pro hrstku odborníků i setkat se s tisícovkou návštěvníků při prezentaci archeologie. V tom vidím poslání Mezinárodního dne archeologie.

Je úctyhodné, kolik lidí každoročně na dny archeologie přichází...

Ano, ale vážně nevím, čím to je. Třeba loni navštívilo akce v Česku u příležitosti Mezinárodního dne archeologie více lidí než v celé Evropě dohromady. Jestli to není dáno tím, že v zahraničí jsou větší vědátoři, zatímco my si víc hrajeme. Pro mě je setkávání s lidmi nejdůležitější složka profesního konání. Mám to rád. Tady si konečně začínáme s lidmi rozumět. Doufám, že vidí, že nejsem nějaký – promiňte mi ten výraz – podivínský knihomol, který umí akorát sedět u stolu a číst vědecké knížky, psát z nich druhé knížky a z nich další knížky... Lidé se ptají a mají zájem dozvědět se o archeologii víc. Přiznám se, že vždycky ve mně ten jejich zájem způsobí potřebu popřemýšlet, co je k archeologii láká.

Pamatuji se, že brigáda na vykopávkách bývala vysněnou prázdninovou prací. Je i to příznakem, že Češi jsou chtiví archeologie?

Někdy to hrabání v zemi ani není nějaké velké dobrodružství. Na vykopávkách se člověk za čtrnáct dní zadarmo opálí, jako by byl třeba na Maledivách. Nevadí, že je zpocený, vždyť je mladý a ve společnosti dalších. Ale je pravda, že u nás archeologie táhne a já jsem tomu nesmírně rád.

Studium archeologie patří dlouhodobě k těm nejlákavějším. V České republice se dá archeologie studovat v osmi institucích. Jen Univerzita Karlova loni „vyprodukovala“ dvaatřicet absolventů (v bakalářském i magisterském studiu celkem, v pravěké a středověké, resp. klasické archeologii). A zájem dlouhodobě neupadá. Čím to je?

Archeologie je poznání vlastní minulosti. Je přece obrovská spousta věcí a činností, které mají kořeny v minulosti. Vezměte si třeba pěstování obilí, chov domácích zvířat, textilní výrobu, keramickou produkci a tak dále. Vlastně se nic nezměnilo. Navíc slibuje mnohá dobrodružství.

Snad tomu pomáhají i filmy...

Mám rád především a vlastně jen ty české. Trilogii *Na veliké řece*, *Osada Havranů* a *Volání rodu* (režie: Jan Schmidt, předloha: Eduard Štorch, pozn. red.) jsme s kolegy v profesních začátcích dobře sledovali a rozebírali v ní chyby. Říkali jsme si, co tam asi nepatří, co tvůrci udělali možná špatně. Dneska si to užívám. Vychutnávám si jednotlivé herce. Třeba Vilém Besser v roli Divouse – to je on! Vedle něho Jiří Bartoška coby Sokol, to je kultivovaný člověk pravěku (*smích*). Přesně tak jsem si pravěké divochy představoval. Díky Burianovým kresbám a Štorchovým knížkám byla má představivost dokonána. Je to moc krásné a hlavně je to naše, české, jsem patriot!

Nosí si archeologové práci domů?

Nosí si v hlavě všechny starosti a ty dost možná kolikrát ani nesusouvisejí s profesí. I já si starosti nosím domů a promítají se mi do noci a noci do dnů, proto nejsem nikdy úplně odpočinutý. Mám před sebou ještě dva roky vedení Ústavu pro archeologii FF UK, pak rád veslo předám někomu mladšímu a budu se plně věnovat propagaci archeologie, setkávání s veřejností a užívat si své vnitřní pocity a spokojenost „těch druhých...“